

ICT, productiviteit en immaterieel kapitaal

Lanceringsbijeenkomst Jaarboek ICT en
Samenleving 2005

Bart van Ark, 10 maart 2005

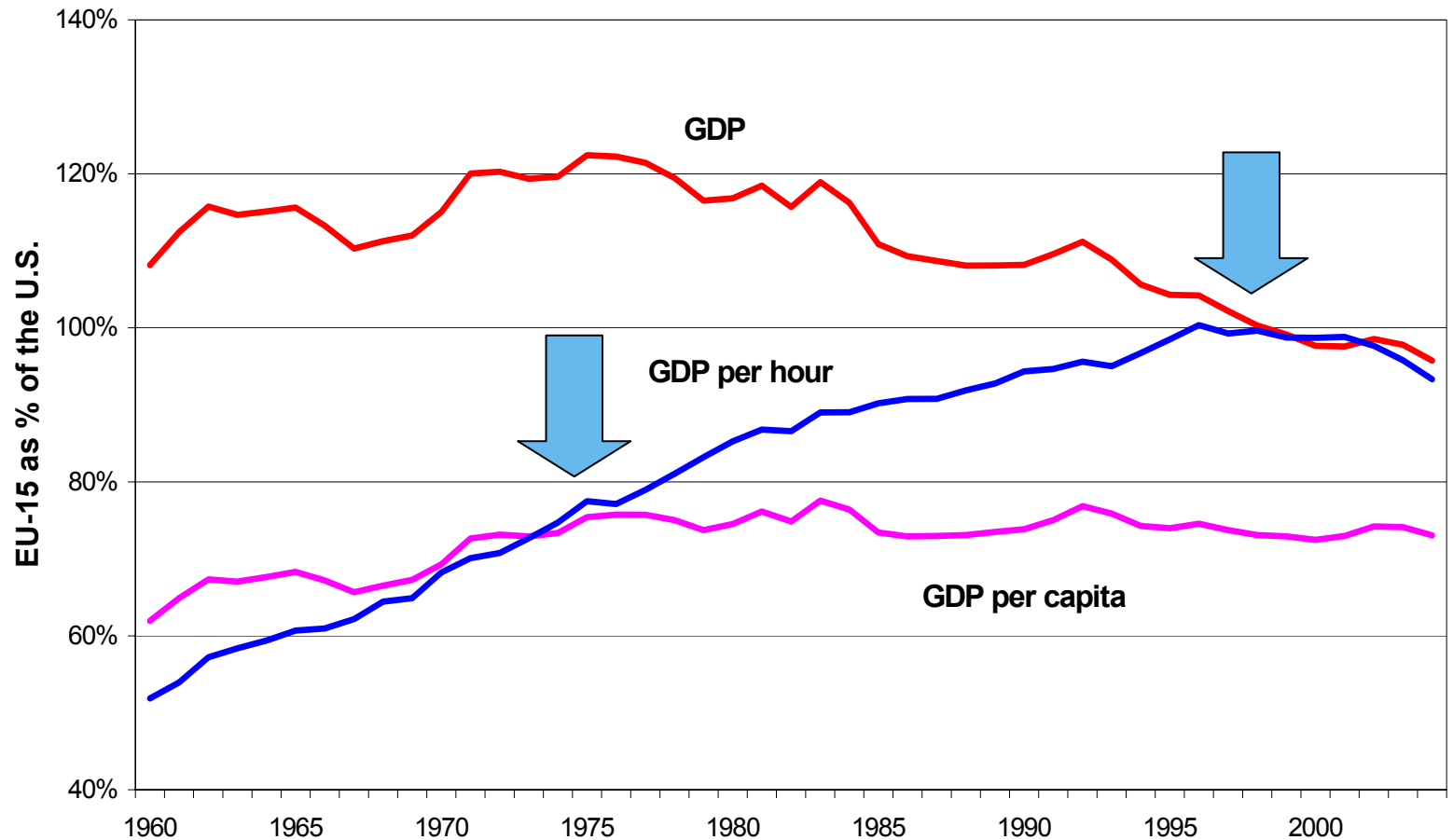

ICT, productiviteit en immaterieel kapitaal

- De relatie tussen productiviteit, ICT en immaterieel kapitaal
- De macro-economische achtergrond: heeft Europa een “ICT achterstand” op de VS?
  - Productiviteitsprestatie van EU (en NL) t.o.v. VS
  - ICT en totale factor productiviteit
  - De rol van de dienstensector
- Productiviteit, ICT en innovatie in de onderneming
  - Factor inputs, firm specific resources en capabilities
  - Verbeteringen in technologische en operationele efficiëntie
  - De rol van immaterieel kapitaal

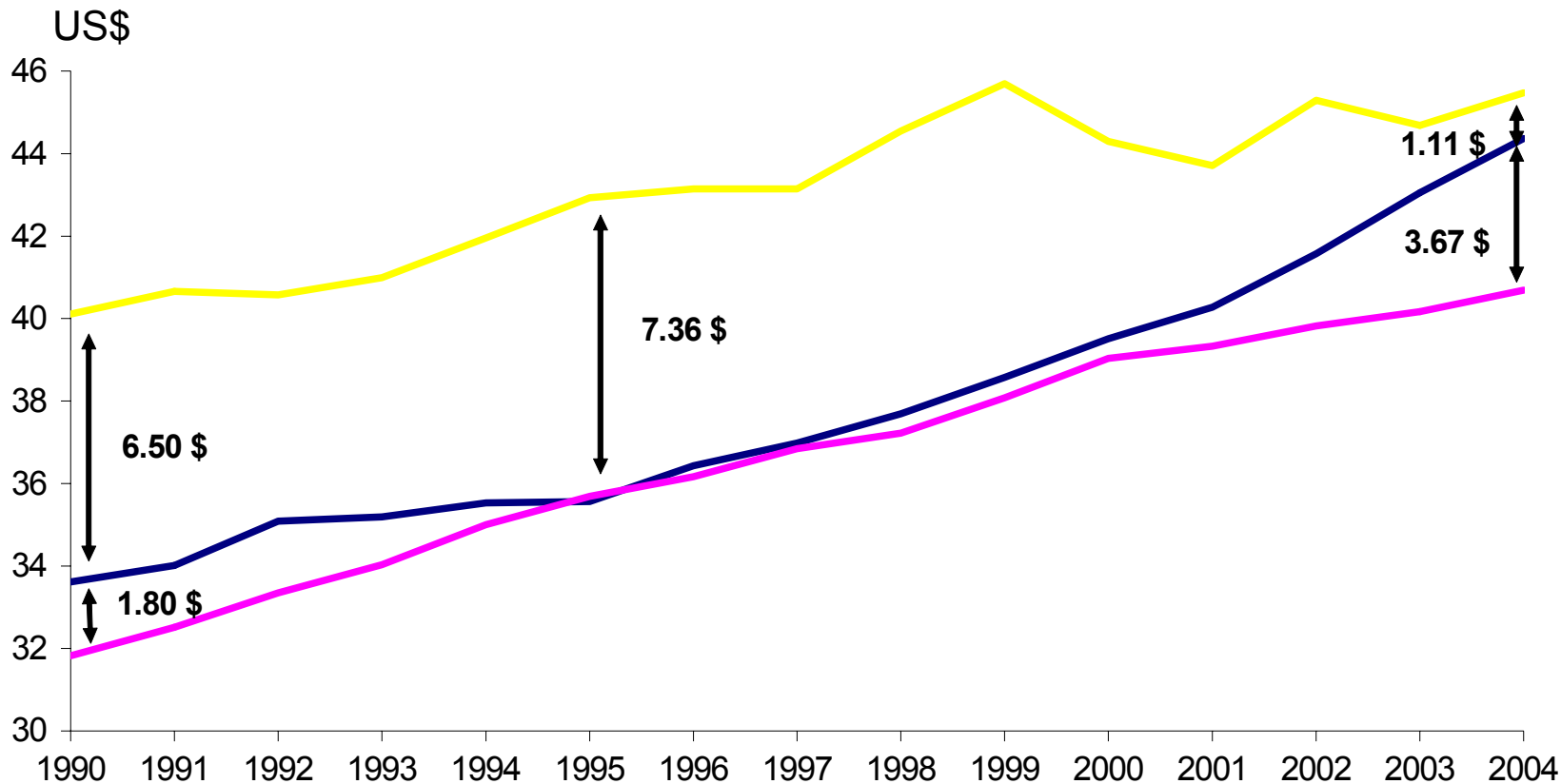
Inhaalslag van EU-15 t.o.v. VS economie kent twee belangrijke breukpunten

GDP, GDP per capita and labour productivity, EU-15 as % of US

EU15-US productiviteitskloof heeft zich sinds 1995 weer geopend

GDP per hour (2002 US\$)

In 2004 heeft de groei van zowel de arbeidsproductiviteit als het totaal gewerkte uren in EU-15 zich verbeterd

	US	EU-15	NL	US	EU-15	NL	US	EU-15	NL
	Real GDP			Total Hours			Labour productivity		
1987-1995	2.7	2.2	2.7	1.6	0.0	1.1	1.1	2.3	1.6
1995-2004	3.4	2.2	2.3	0.9	0.7	1.7	2.5	1.4	0.6
of which:									
2003	3.0	0.9	-0.9	-0.5	0.0	0.4	3.6	0.8	-1.3
2004	4.5	2.1	1.2	1.4	0.8	-0.6	3.1	1.3	1.8
<i>acceleration 2004 over 2003</i>									
	1.5	1.2	2.1	1.9	0.8	-1.0	-0.5	0.4	3.1

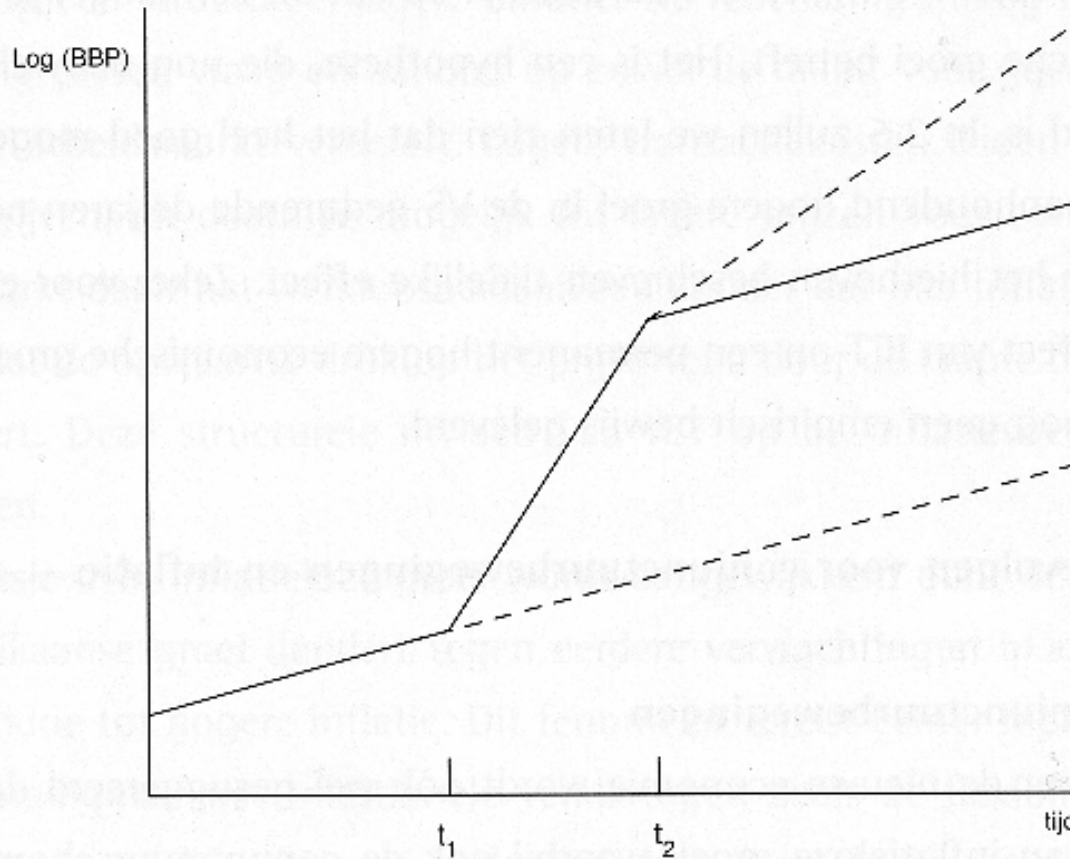
Groningen Growth and Development Centre and Conference Board, 2005

Drie kanalen waardoor ICT de productiviteitsgroei kan bevorderen

- 1e KANAAL: Effect van ICT investeringen op arbeidsproductiviteitsgroei door kapitaalverdieping en -substitutie
- 2e KANAAL: Snelle technologische verandering in ICT-producerende industrie leidt tot totale factor productiviteitsgroei
- 3e KANAAL: Effect van gebruik van ICT op totale factor productiviteitsgroei door kennisspillovers

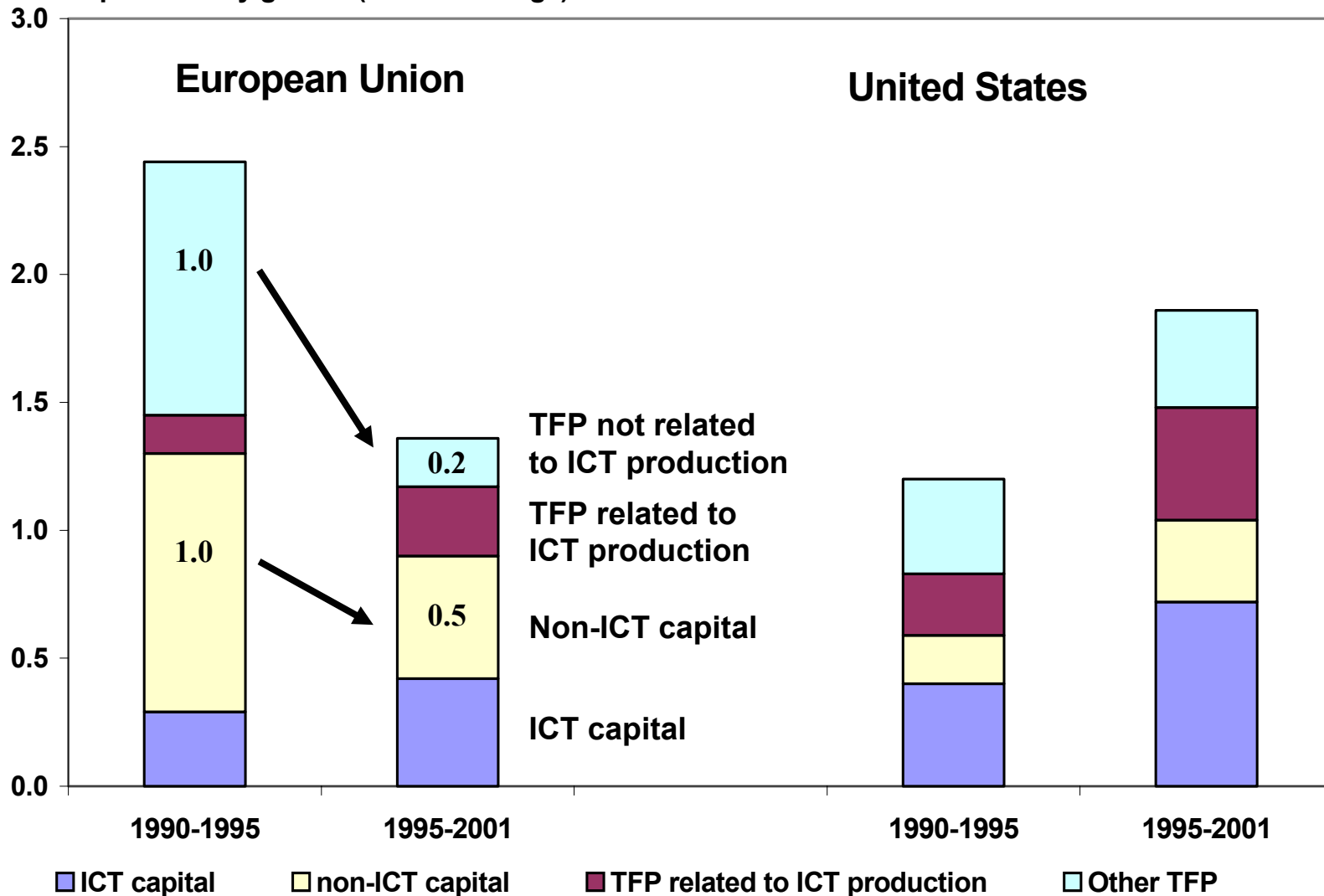
Het effect van ICT op economische groei

Bron: E. Bartelsman and J. Hinloopen, De verzilvering van een groeibelofen, KVS
Preadviezen, December 2000

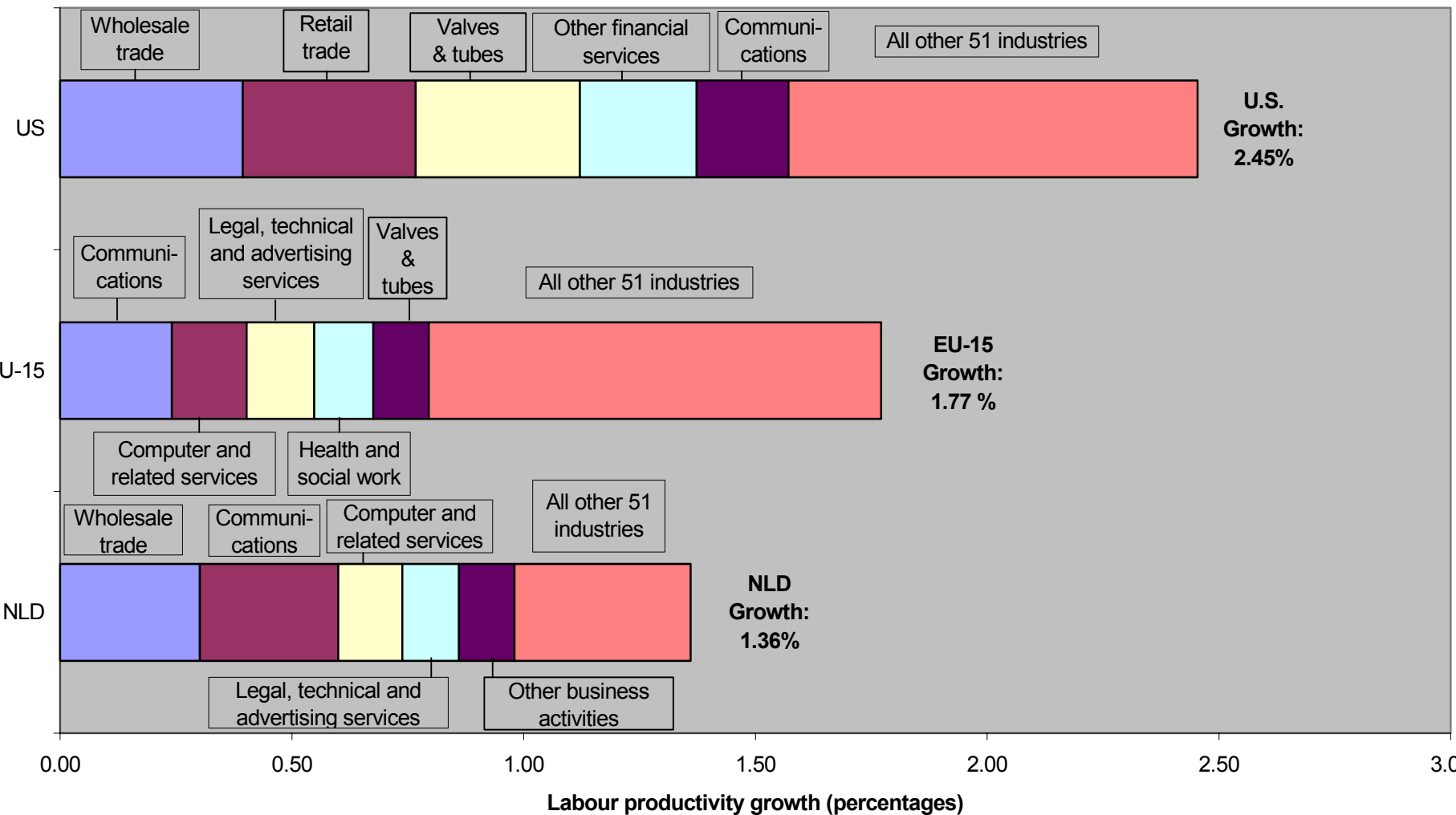
Niet het tekort aan ICT, maar een afname in niet-ICT kapitaalverdieping en trage TFP groei zijn de oorzaak van het Europese productiviteitsprobleem

labour productivity growth (annual average)

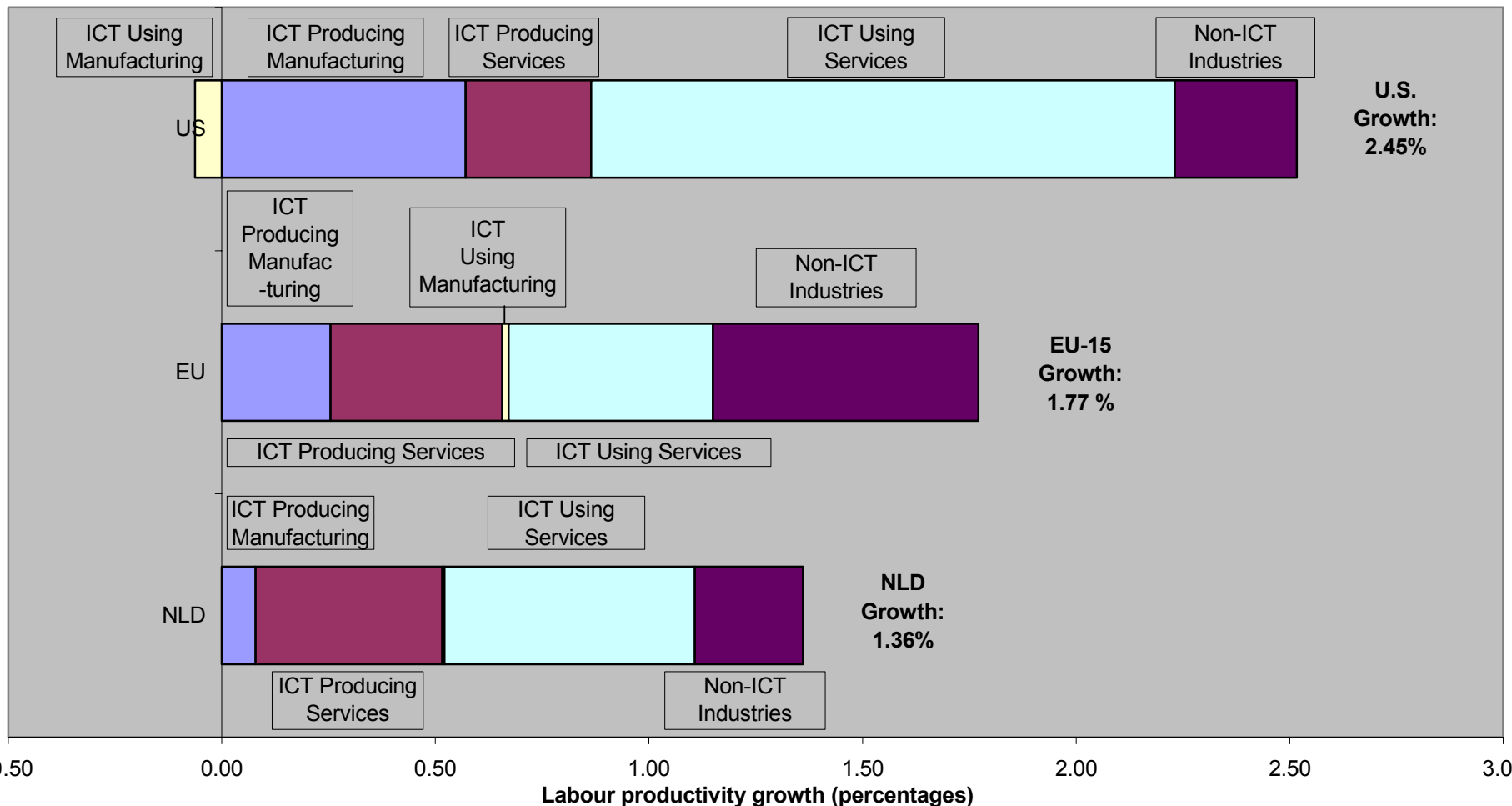
De dienstensector is verantwoordelijk voor het grote verschil in productiviteitsgroei tussen EU15 en de VS

Largest contributors to average annual growth rate of labour productivity (GDP per hour), Total Economy, 1995-2002

De ICT-gebruikende diensten leveren de grootste bijdrage aan de snelle productiviteitsgroei in de VS

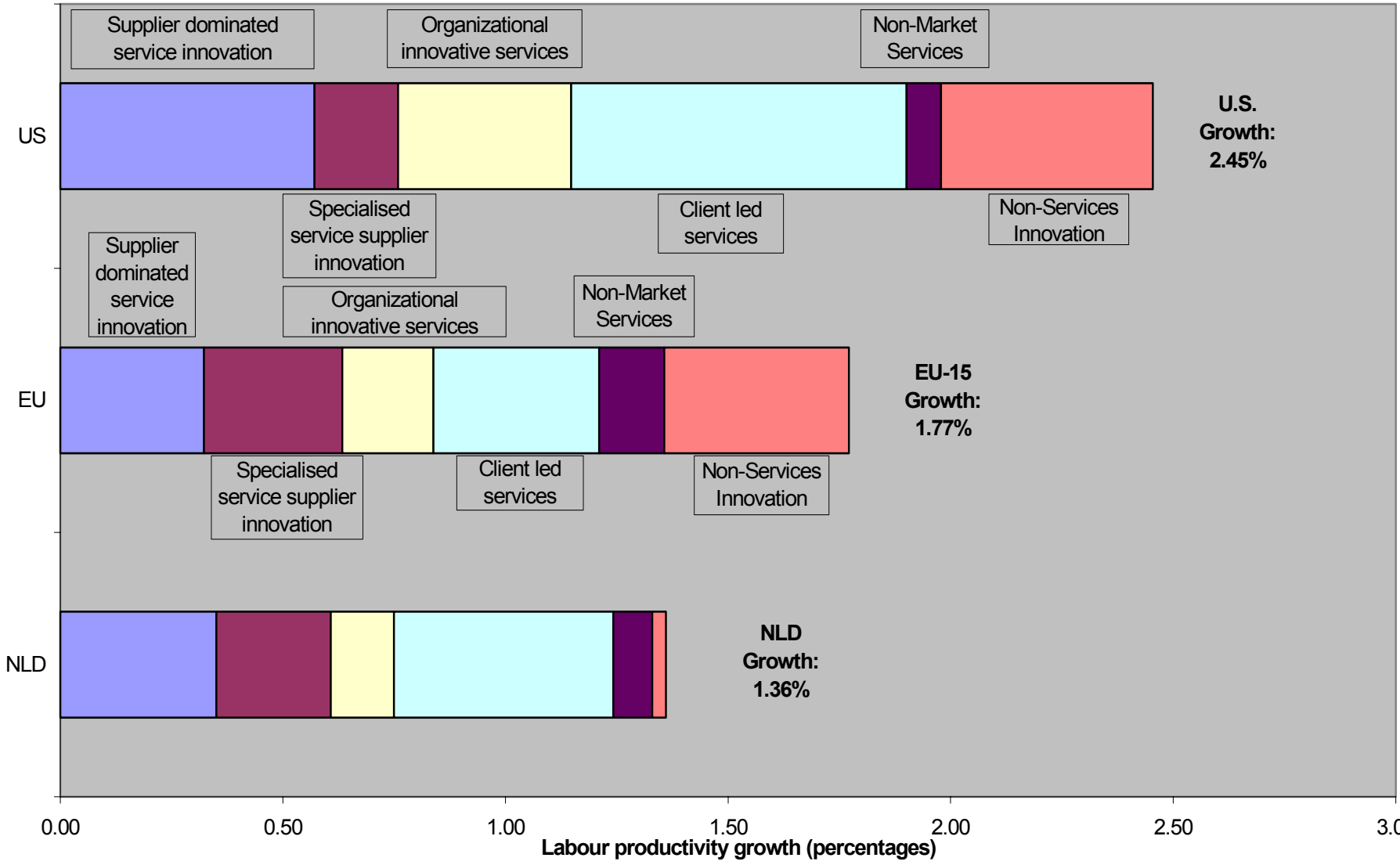
Contributions to annual average growth of labour productivity (GDP per hour), Total Economy, 1995-2002

Note: ICT Using Manufacturing does not show for the Netherlands as it's contribution to Total Labour productivity growth is almost

Dienstensectoren die profiteren van diffusie van innovaties in de waardeketen leveren de grootste bijdrage aan groei

Contributions to annual average growth of labour productivity (GDP per hour), 1995-2002

De sleutel tot productiviteitsgroei is het productieve gebruik van ICT, met name in de dienstensector

- Vertraging in productiviteitsgroei in Europa leidt tot erosie van relatief hoge productiviteitsniveaus
- Oorzaak voor productiviteitsvertraging kan niet direct worden gerelateerd aan te lage ICT investeringen of te kleine ICT producerende sector
- De sleutel tot versnelling van productiviteitsgroei ligt bij productief *gebruik* van ICT in de dienstensector ...
- ... en in het bijzonder bij bedrijfstakken die ICT combineren met innovaties in de waardeketen

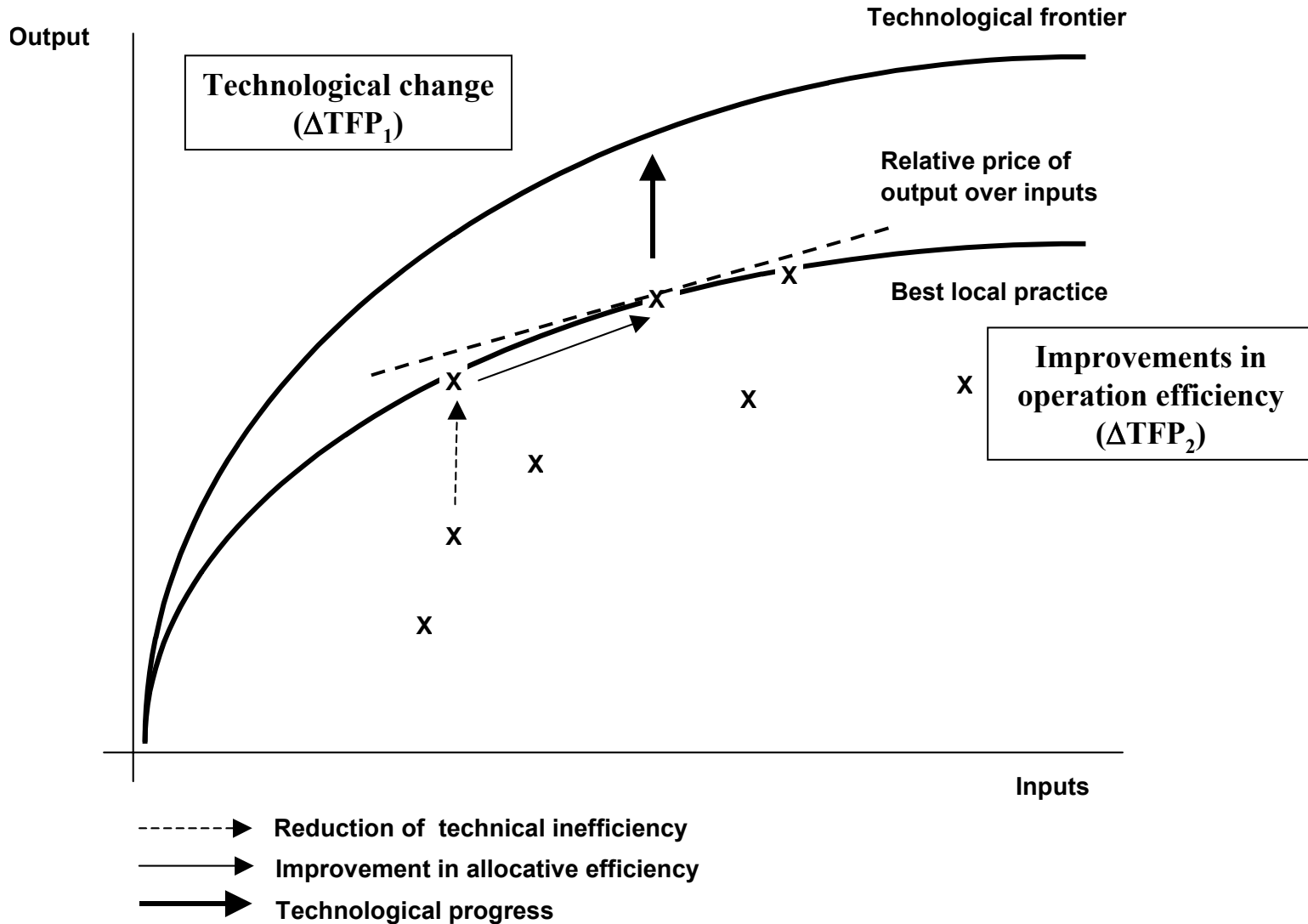

Wat betekent “productiviteit” voor de onderneming?

Arbeidsproductiviteit kan toenemen door:

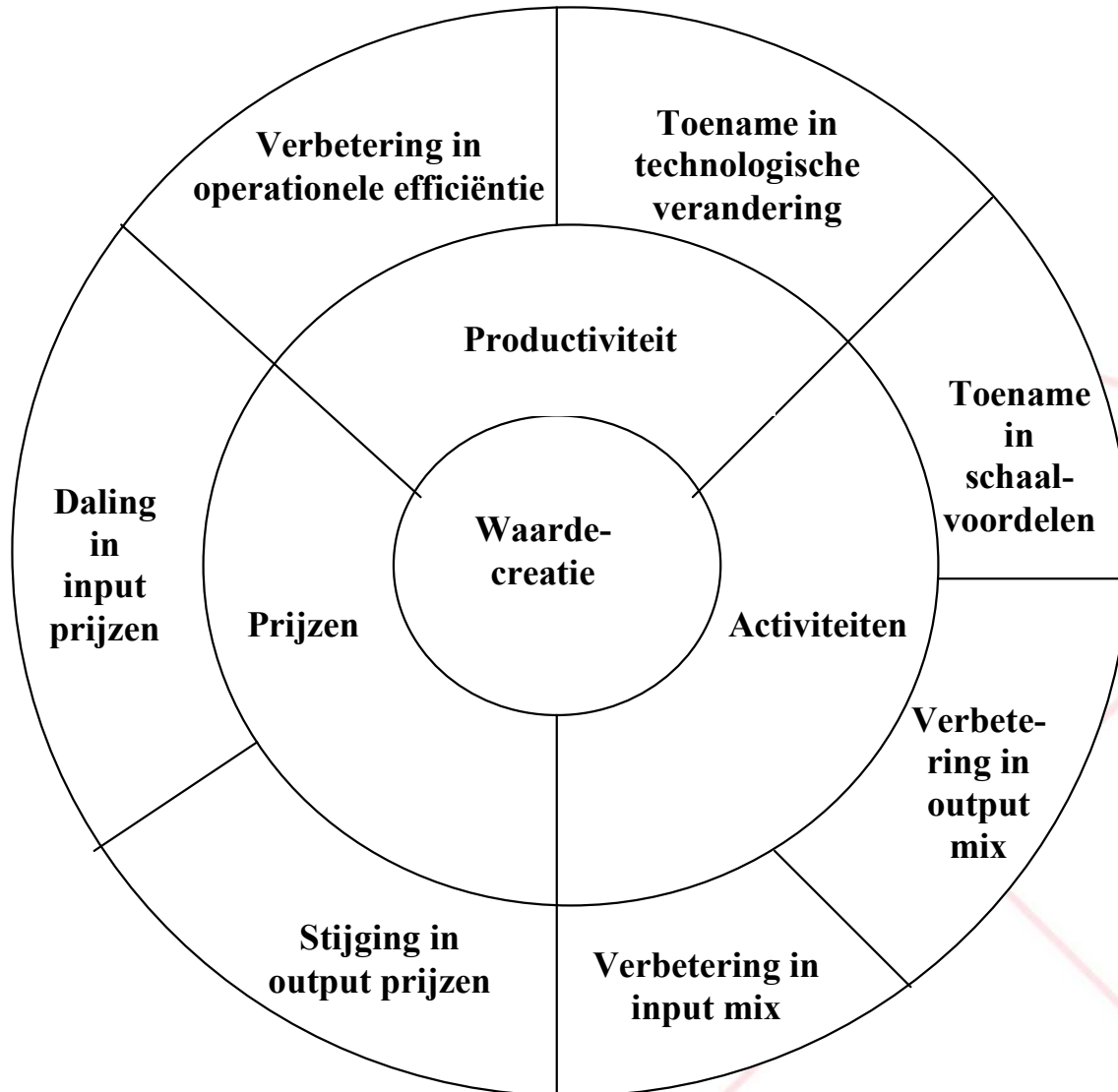
- Accumulatie van **productiefactoren** (machines, ICT)
- Investerings in “**firm specific resources**” (scholing, patenten, organisatorische innovaties, marketing van nieuwe producten en diensten, etc.)
- Verbetering van de “**capabilities**” door totale factor productiviteits (TFP) groei:
  - bevorderen van **operationele efficiëntie** (verkleinen van verschil tussen gemiddelde en best practice)
  - **technologische verandering** (verbeteren van best practice)

TFP groei (capabilities) is het resultaat van technologische verandering en verbeteringen in operationele efficiëntie

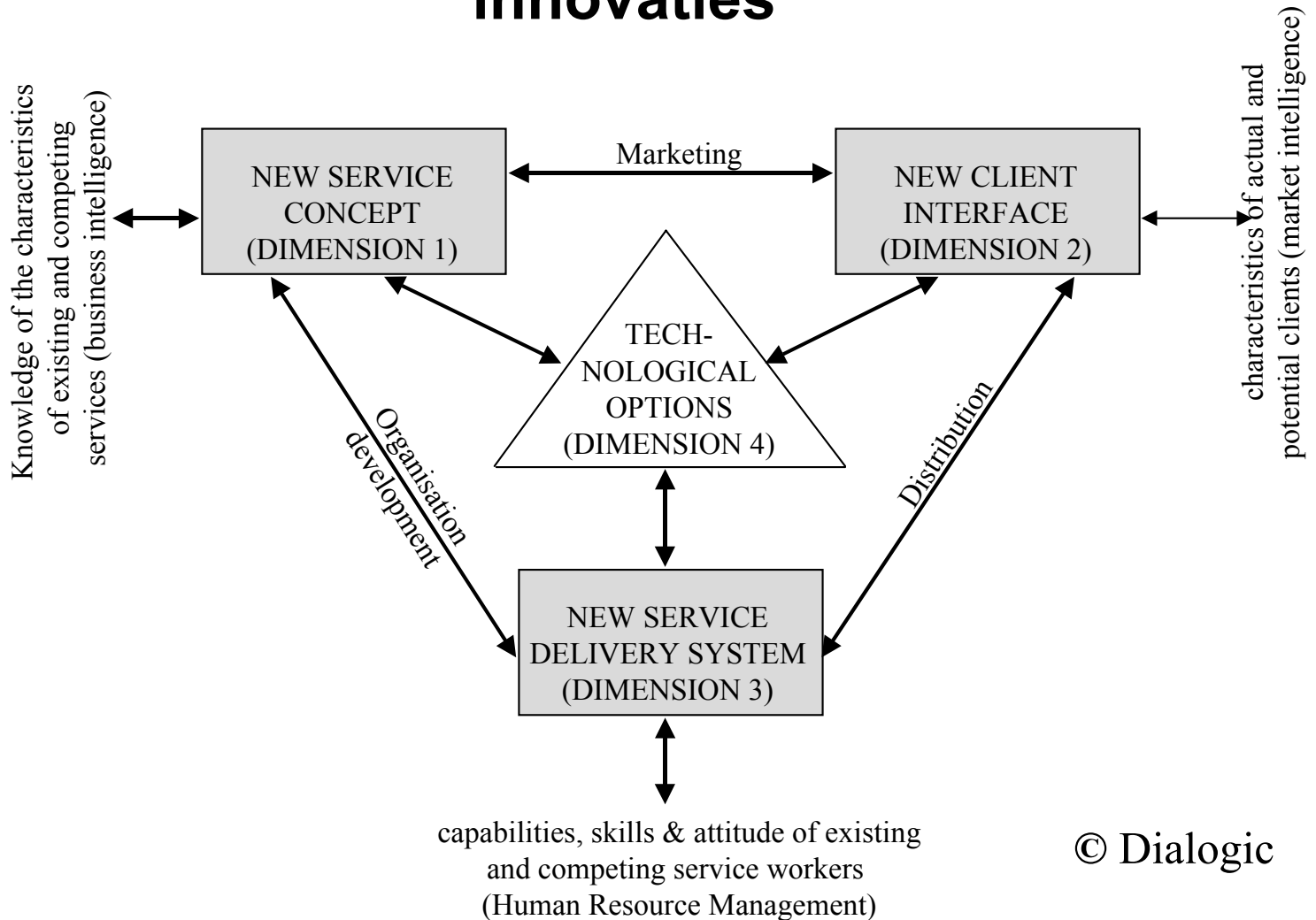

Productiviteit is slechts een van de bronnen van de waardecreatie voor de onderneming

Het versterken van de capabilities is sterk gerelateerd aan niet-technologische innovaties

© Dialogic

De bronnen van groei (I)

---

a) *Physical Capital*

- a1) ICT capital (IT hardware, communications equipment)
  - a2) Other capital (plant, machinery, buildings)
-

b) *Human Capital*

- b1) Formal Education
- b2) Company training

c) *Knowledge Capital*

- c1) Research and Development
- c2) Patents
- c3) Licenses, brands, copyrights
- c3) Other technological innovations, not related to b1) to b3)
- [c4) Software]*
- c5) Mineral Exploration
- c6) Experience

d) *Process Capital*

- d1) Engineering design
- d2) Organisation design
- d3) Construction and use of data bases
- d4) Remuneration of innovative ideas

e) *Customer Capital*

- e1) Marketing of new products

[f) *Social Capital***

Firm-specific resources zijn verborgen in het TFP-residu

---

a) *Physical Capital*

a1) ICT capital (IT hardware, communications equipment)

a2) Other capital (plant, machinery, buildings)

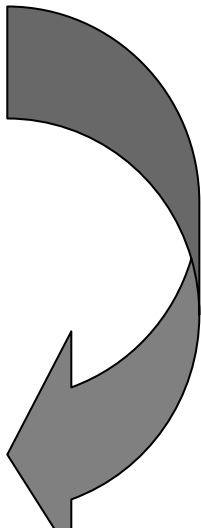

Intangible capital

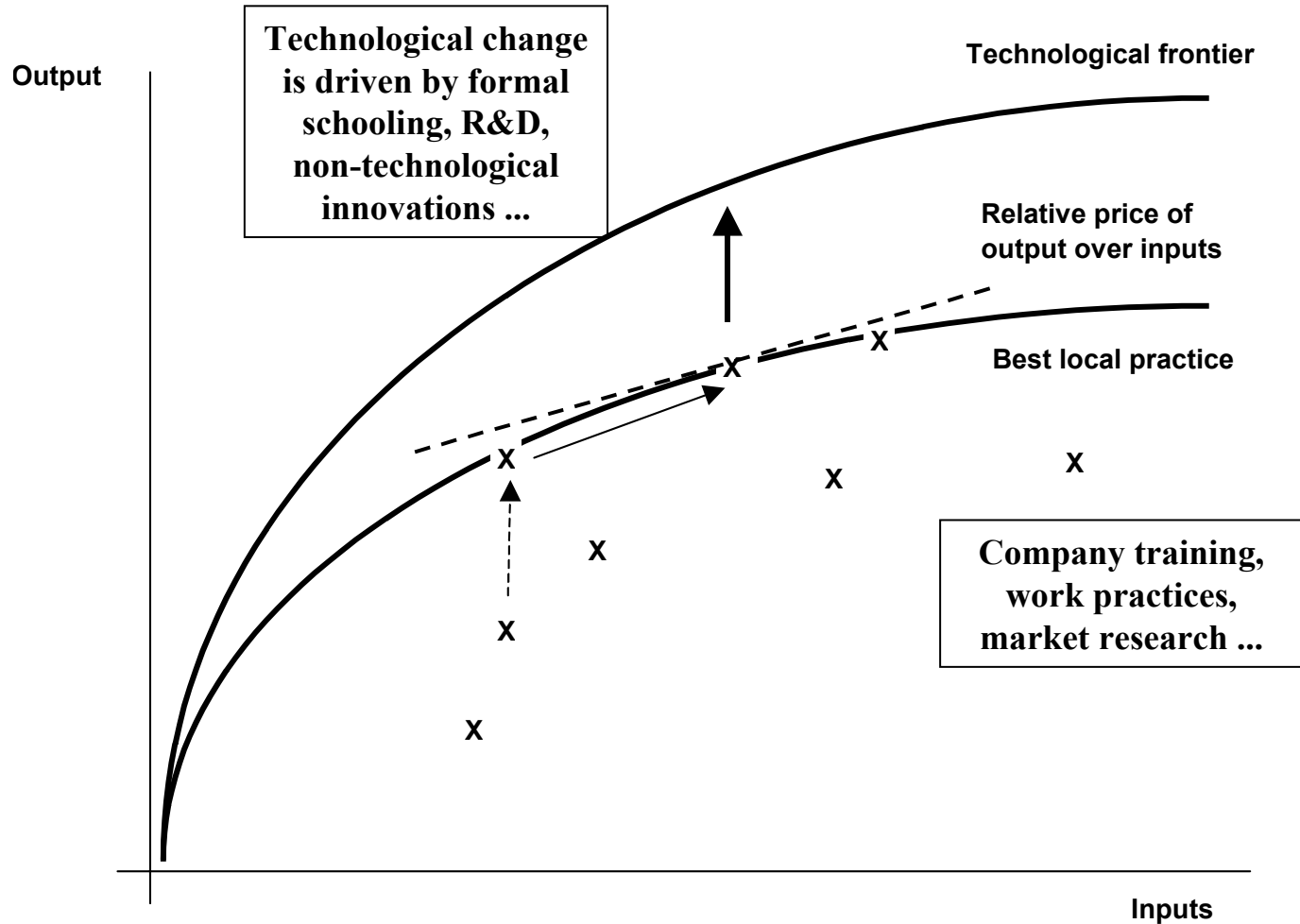
---

f) *Total Factor Productivity (residual)*

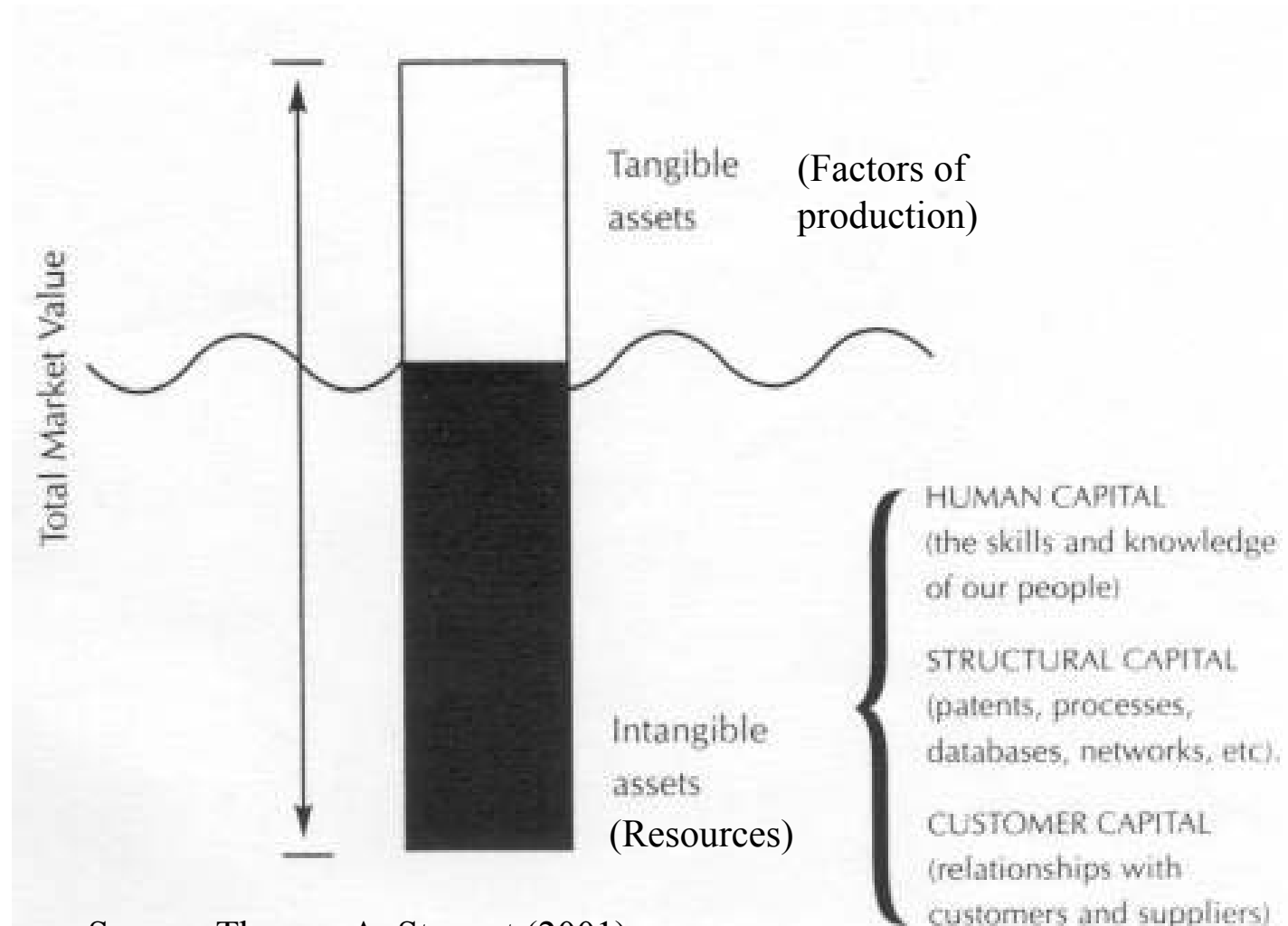

De relatie tussen investeringen in immaterieel kapitaal en TFP groei

- > Reduction of technical inefficiency
- > Improvement in allocative efficiency
- > Technological progress

Immaterieel kapitaal vertegenwoordigen de verborgen assets binnen de onderneming

Source: Thomas A. Stewart (2001)

De productiviteitseffecten van ICT zijn onlosmakelijk gerelateerd aan investeringen in immaterieel kapitaal

- Er is geen grote ICT achterstand in Europa of Nederland
- In Europa en VS zijn het dezelfde (diensten)-industriën die de grootste productiviteitseffecten van ICT genereren
- Europa slaagt er echter niet in de productiviteitsbonus te incasseren
- Niet-technologische innovaties zijn cruciaal voor TFP groei
- Investeringen in immaterieel kapitaal zijn de sleutel tot niet-technologische innovaties

The Productivity Framework

